

[Landbrugsministeren]

Allerede efter den gældende naturforvaltningslov, som foreslås indarbejdet i den kommende naturbeskyttelseslov, er der afsat midler til konkret at gennemføre projekter, hvorved f.eks. engarealer kan genoprettes.

Fald i landbrugsareal

Udtagning af landbrugsarealer til brak uden for omdriften eller skovplantning medfører et mindre gødskningsbehov og en reduktion i kvælstofudvaskningen. Samme virkning har inddragelse af landbrugsarealer til byudvikling og vejanlæg.

I perioden 1965 til 1989 faldt det samlede landbrugsareal med i gennemsnit 9.000 ha om året. Heraf vedrører 6.000 ha byudvikling og veje.

Jord, der tages ud af omdriften, fordi det ikke kan betale sig at dyrke den, kaldes marginaljord.

Omfanget af marginaljord afhænger af udbyttepriser og priser på produktionsfaktorer, dyrkningsteknik og bonitet samt i disse år EF's udtagningsordning. Tidspunktet for udtagning er i det konkrete tilfælde ofte afhængigt af behovet for reinvesteringer.

Som led i EF's bestræbelser for at reducere kornproduktionen er der iværksat en obligatorisk ordning for medlemslandene, hvorefter der udbetales kompensation for jord, der tages ud af dyrkning. I princippet kompenseres indtægtstab ved udtagningen. I Danmark er kompensationsskalaen indrettet således, at det er relativt mere fordelagtigt at udtage lette jorder af driften. Den danske skala går fra 1.000 kr. pr. ha til 3.850 kr. pr. ha for braklægning uden for omdriften. Der er overvejelser i gang i EF-Kommissionen og Ministerrådet med henblik på at øge omfanget af udtagningen.

I samme retning trækker de faldende priser på vegetabiliske produkter. En halvering af prisstøtten over de næste 15 år vil indebære et årligt realprisfald på korn på 2,6 pct. om året, mens en fjernelse af støtten over samme periode vil indebære et realprisfald på 4,2 pct. om året.

Efter alt at dømme vil vi i de kommende år opleve, at landbrugsjord i stigende omfang marginaliseres. Landbrugsministeriet skønner på grundlag af modelberegninger, at det med en udtagningspræmie på 1.500 kr. pr. ha pr. år ikke er urealistisk at regne med, at 300.000 ha

landbrugsjord udtages af drift frem til årtusindskiftet, svarende til ca. 35.000 ha om året. Den samlede udgift til 300.000 ha omfattet af udtagningsordningen udgør 450 mio. kr. årligt fra 1999. EF betaler heraf 60 pct.

Marginaliseringen af landbrugsjord vil på mange måder være problematisk både samfundsøkonomisk og befolkningsmæssigt i de egne af landet, hvor udtagningen er koncentreret, og det må nærmere overvejes, hvorledes virkningerne kan afbødes.

Regeringen betragter ikke marginaliseringen som et middel i miljøpolitikken. På den anden side vil udtagning af landbrugsarealer reducere gødskningsniveauet og dermed kvælstofudvaskningen. Udtagningen må især forventes at ske på de lette jorder, hvor risikoen for nitratpåvirkning af grundvandsdepoterne er størst.

Regeringen vil i EF arbejde for at øge det miljømæssige aspekt i udtagningsordningen.

Strukturudviklingen i landbruget i øvrigt

En modelmæssig fremskrivning foretaget på Statens Jordbrugsøkonomiske Institut på basis af de senere års tendenser i landbruget og den forventede støttereduktion viser, at udviklingen i sig selv vil indeholde tendenser til reduktion af kvælstofudvaskningen.

Med opretholdelse af mælkekvoteordningen og en fortsat stigning i mælkeydelsen pr. ko vil den samlede kvægbestand falde. Nedgangen i mængden af husdyrgødning vil falde, selv om der forudses et stigende antal slagtesvin.

Hertil kommer en fortsat ændring i afgrødesammensætningen hen imod mere vintersæd og vinterraps på bekostning af vårsæd. Grovfoderarealerne falder som følge af nedgangen i kvægbestanden. Disse tendenser vil føre til en reduktion i kvælstofudvaskningen. På grund af usikkerheden medregnes alene den beregnede effekt af strukturudviklingen, ekskl. marginaliseringen, frem til 1995.

Sammenfatning vedrørende kvælstof

Udvaskningen af kvælstof fra landbruget er allerede reduceret med ca. 50.000 t N. Det skønnes, at de foreslåede initiativer sammen med den forventede strukturudvikling vil føre til en yderligere reduktion på 40.000-50.000 t N i 1996. Reduktionen vil øges i de følgende år. Efter alt at dømme vil der omkring årtusinds-